

Ціна 25 карбованців (5 марок).

РІК I.

ВАРШАВА, СУБОТА 18 ВЕРЕСНЯ 1920 р.

Ч. VII

Тижневик Українського Козацтва.

Редакція і Адміністрація: Варшава, Довга 29, Тел. 89-37. — Виходить що-суботи.

„Я, бачте, маю свою політику“.

(З ділової розмови з одним високим сучасним українським урядовцем.

Віковічний гніт, століття страждань українського народу в тяжкому ярмі чужинців, особливо на початку в ярмі татарському, а на прикінці в ярмі московському, вбили у нас майже остаточно почуття державності, хист до провадження державної української політики. Колись у нас були Семени Палії, Генеральні Судді Кочубеї та багато інших, котрі, будучи цілком українцями, все ж таки провадили свою політику. Доля як іх, так і народа нашого від тієї політики страшна. Семена Палія Москва заслала в Сибір, а суддю Кочубея віддала під сокиру ката.

„Своя політика“ — це значить політика особистих переконань, міркувань, інтуїти-

вних комплікацій, особистих симпатій або антипатій, при відсутності національно-державного погляду на справу визвольної боротьби українського народу, усе це аж по сьогоднішню дині давало й дає для України самі страшні наслідки.

Руїна, кров, нові й нові ари.... Як вам сподобається, наприклад, от така телеграма „добродія“ Моркотуна, яка відправлена ним президенту Вільсону з приводу відомої американської ноти: „Український національний комітет завжди протестував і протестує проти всяких намагань розкавалкування Росії і засуджує діяльність окремих українців, котрі під чужеземними впливами провадять сепаратистичну пропаганду і свідомо ошукують держави Антанти“. Що з себе уявляє „Український національний комітет“? Невеличку купку українських утікачів в Парижі, які, спасаючи своє дорогоцінне життя, лишили український народ на його власну долю й недолю, а самі

хитро-мудро почимчикували аж в затишний Париж. Там вони сиділи та ждали „від моря погоди“.

В особі всіляких „об'єдинителів“ єдиної неділімої, для яких тепер виникає пекуча потреба у винайденню якихось українських „моркотунів“, щоб при їхній допомозі легче було наново уярмити в московське ярмо український народ,—ці наші парижські втікачі найшли для себе порятунок. Даремна праця.

І московські об'єдинителі і наші втікачі, що намагаються допомогти у цьому паганому ділі—усі вони почують від України: „руки геть“. Перш абсолютна державна незалежність, а потім союзи, федерації і т. д.

Лихо з тією „своєю політикою“. Ну нехай це Польща терпить в особі своїх ендеків, що намагалися з Познанщини створити якусь іншу окрему Польщу,—хай вона це робить. Для неї це нічого. Маючи таку високу національно-державну свідомість, Польща може собі позволити на таку роскіш, при котрій пани ендеки роблять „свою політику“. Але для нас „своя політика“ зась. Кожен урядовець, кожен партійник, кожен діяч, кожен отаман, кожен старшина, кожен козак, який провадить „свою політику“—політику, що заперечує політиції У. Н. Р., яко єдиній практичній національно-державній виразниці змагань українського народу, кожний такий „політик“ мусить бути усунений, мусить бути ізользований, а то й зовсім знищений.

Ми мусимо, як один муж, іти тільки тим шляхом, яким пішли десятки тисяч найкращих представників нашого народу, котрі освятили його свою кровю і життям і котрі, уміраючи, передавали нам, щоб ми боролися до кінця за абсолютну суверенність України. Інакше їхня кров заллє нас, а кістки їхні розторощать руки і голови наші. З таким самим успіхом, з яким це вони управилися з більшовиками, гетьманцями, німцями, знову більшовиками і денікінцями. Жадні політики, котрі мають „свою політику“, незгідну з політикою нашої державної суверенності й незалежності, поміж нами не повинні мати місця.

На Українському фронті.

(З 20 серпня по 3 вересня).

Після Стрипи українська армія по загальним стратегичним обставинам відійшла за р. Дністер, лінію котрого і боронила. Загальне становище було негарне. Звязок з польською армією був перерваний. Більшовицька 8-а Кінна дивізія захопила Жидачів-Журавно. Частини її зайняли Стрий, а другі посувались на Калуш та Войнилів, себто на запілля української армії.

На всьому фронті Дністра червоні виявляли велику активність. Особливо вони дотмажались заволодіти переправами у Ніжинова, Єзуполя та Галича, але терпіли невдачі.

В горах і в районі Долини виявились повстанчеські відділи, які посувались до Надвірної і погрожували запіллю. Все це страшно нервувало армію і примушувало бути в надзвичайно напруженому стані.

До вечора 24-го серпня обставини різко змінилися. М. Стрий було захоплено польськими відділами, а ворожа розвідка відсунулась від р. Дністра.

Відновилося сполучення з польською армією і стало відомо, що вона веде тяжкий бій з Буденним біля Львова.

Щоб полегчити становище польських військ під Львовом, командуючий українською армією генерал Павленко зараз же вирішив форсувати р. Дністер і перейти в наступ. Після відповідних угруповань українська армія приступила до акції і вже до ранку 27 серпня вся була на лівому березі. Ворог скрізь був збитий зі своїх позицій, понесши великі страти. До вечора Монастиржиско вже було в наших руках, кінноту нашу було направлено двома групами на Підгайці і Рогатин.

Перша група своїм появлением на лівому березі Дністра зараз же примусила більшовиків, що стояли перед Галичем, цофнутися в напрямку на м. Підгайці. Посовуючись далі, вона зустріла ворожий полк піхоти в м. Большовці, бравою атакою збила його і пішла на м. Бурштин.

Коло цього міста вона надібала досить великі ворожі сили в два полки піхоти і полк кавалерії при важких і легких гарматах. Упертий бій тривав увесь день. Більшовики тримались уперто. Наша кіннота під вечір пішла на ворога в атаку в кінному строю і розбила його. Один з ворожих полків покинув біля півтораста трупів зарубаними. Не даром обійшлася ця справа і нашим орлам. Чорні Запоріжці при атаці на батарею втратили свого командира полковника Дяченка, одного з найхоробріших старшин української армії. Розбитий ворог поспішно втік на Рогатин. Друга колона кінноти дійшла майже до Підгайців, понищивши на своєму шляхові багато комуністів і здобувши досить значну кількість ріжного майна. Були цілком захоплені обози 366 сов. полку.

По виконанню завдань кінноту було повернуто, і українська армія припинила свій наступ в звязку з вимогами обставин. Зробивши невеликий, але рішучий удар в напрямку на тили червоних, оперуючих під Львовом, українська армія зробила велике діло. Вона примусила більшовиків захвилюватись і відтягнути свої війська, що були на південні від Львова, чим і полегчила в значній ступені становище сусідньої польської армії. Виконавши свій моральний обовязок, українська армія, відповідно угруппувавши, активно виконує поставлене їй нове завдання.

К.

Події з 11 по 17 вересня.

У м. Ніжинова ще 14/IX через Дністер переправились пластуни, які 15/IX з боєм поширювали захоплений плацдарм. Весь час ворог вів вогонь важкою артілерією по Ніжинову мосту через Дністер.

Кінна дивізія в той же час переправилась через Дністер у Єзуополя й насоком пройшла аж на Товстобаби.

Українська армія перейшла в загальний наступ. Ще в ночі 15/IX авангард правої кольони переправився на плотах через Дністер в районі села Жежава, що на 10 кілометрів вище Залещиків. Ця переправа провадилася під сильним обстрілом ворожої піхоти й кулеметів; ворожі частини були відкинені на північ.

На протязі дня наші передові частини при підтримці безупинно переправлялися головних сил — продовжували тіснити ворога на північний схід і дійшли до лінії Гердинковці, Дулітіска, Монастирижиска. Кінна дивізія знищила біля Товстобаби ворожий відділ з трьох родів зборі і захопила 150 полонених. З кулеметів, важку гармату, багато рушниць і 150 підвід зі збіжжям та інше майно.

16/IX захоплено Коропець, Тлусте.

17/IX наші славетні війська навальним наступом захопили м. Чортків, м. Бучач, Пшевлоку, Вишньовчик і Підгайці.

Підрахунок полонених та трофейів провадиться.

Поранення полковника Дяченка.

Ніжнів.

27-ого серпня цього року командір Чорних Запорожців полковник Дяченко з 12-ю кінними козаками кинувся на баталіон ворожої піхоти, де було більше кулеметів, як у нього козаків. Обсипаний, наче дощем, з ворожих кулеметів полковник Дяченко був ранений кулями в обидві ноги і вибув зі строя. В помсту за ранення „Батька“ козаки порубали весь баталіон, а невелику решту незарубаних забрали в полон. Вся амуніція лишилася в наших руках.

Армія й позашкільна освіта.

(Закінчення)

За три роки горожанської війни, коли з кінематографичною скорістю зміняється на Україні ріжні „уряди“, коли без перерви то наступають, то відступають ріжні армії, більшість населення стала цілком індиферентною по відношенню до тої чи іншої орієнтації і розріжняє армії тільки по тому, на якій мові вони говорять, та по більшій чи меншій здібності їх до грабіжництва. Коли нарід побаче рідну собі по крові й мові армію, яка не тільки не грабує, а ще поясняє свої завдання і мету, роздає книжки, улаштовує лекції, вистави і кличе в свої ряди в ім'я великої ідеї незалежності Великої України — ні один з ворогів України, чи то соціаліст, чи реакціонер, не побаче ні одного козака - українця в своїх рядах і не дістане ні одного фунта хліба.

Така армія — провідник позашкільної освіти і національної свідомості — доперва мусить сама піднести до відповідного ступня культурного розвитку. Не треба закривати очей на те, що в нашій армії поруч з чесними і свідомими носителями ідеї української є не мало таких, які цілком індиферентно ставляться до того, за що вони воюють, був би він нагодований і одітій; а є й такі люди вороги українського руху.

На протязі горожанської війни створився цілий кляс людей здеклісаного і навіть стратившого свою національність елементу, який цілком не має ґрунту під ногами. Він служе в тій армії, яка дає більшу змогу грабувати, а при невдачах перебігає до ворожого табору, легко, наче рука вички, міняючи і політичний кольор і національність. Ось ці то особи разом з тими, котрі добре знають свою національну принадлежність, але прикинулися українцями тому, що доля загнала їх в куток, можуть забруднити найсвятішу ідею і скомпрометувати кожну армію. Таким людям не може бути місця в українській армії.

Коли ж викинути чи ізолювати їх иноді буде дуже тяжко, то треба дбати, щоб вони потрапили в переважні більшості свідомих борців, які й дали б відповідний кольор всій армії. Це може зробити лише широка культурно-просвітня праця, пляномірна, методична і централізована, а для того, поки не маємо ще кадри фаховців культурно-просвітньої праці, всі свідомі сини України мусять віддати свої сили армії.

На скільки дозволяють бойові обставини, треба вживати всіх заходів, щоб вільний час і спочинки в резерві не пропадали дурно. Почати з читання наших майстрів слова, пояснюючи кожен рядок, викликаючи слухачів на запитання, примушуючи їх самих переживати те, що вони чують, і доповнювати його прикладами з власного життя. Згодом при першій нагоді треба переходити до популярних лекцій національно-політичного характеру.

Весь час треба додержуватись методи бесід і обміну поглядами з слухачами. Тяжко покластися на можливість проходження закінчених лекцій по тому чи іншому питанню, ні на організацію курсів, через неможливість постійної праці і зміни слухачів, але літучі курси неграмотних чи окремі епізодичні уроки, лекції повинні улаштовуватися

знайома нам пісня московських царів. Український народ бореться і буде боротися до кінця за суверенну демократичну республіку і не покладе зброї, поки не прийде своя суто-демократична українська влада. І нехай собі затямлять більшовицькі та інші дипломати, що народ український не знесе накиненої йому чужої влади, і всяких умов, союзі і т. д., зроблені проти його волі та інтересів, полетять шкereберть разом з їх творцями.

Із Польської Преси.

Орган Центрального Комітету Польської Партиї Соціалістичної (Р. Р: С.) „Robotnik“ в ч. 252 від 15. IX. умістив надзвичайно цікаву замітку з приводу останнього радіо Чічеріна. Подаємо її в перекладі:

„Більшовицька політика в національних справах страшенно цікава. Але ніхто не запримітив в ній засадничих ріжниць з давньою царською політикою. Коли царізм бував у небезпечному становищі і хотів для своєї політики зіднати поневолені народи, то він тоді видавав урочисті відозви, обіцяючи свободу і зміну старої системи гвалту та утисків. Коли більшовики розпочинали свою боротьбу за владу в Росії і шукали опертя в сепаратистичних руках націй, силоміць втілених до Росії, — вони проголосували свої засади самовизначення, аж до повного відокремлення від Росії.

Але, як тільки вони захвагили владу, як тільки державно-військовий апарат знайшовся в їх руках — не стало ні одного народу, якому було б дозволено відокремитися. І кожний народ мусив силою виборювати свою самостійність. І чи то Естонія, чи Латвія, чи кавказькі народи, чи Україна, — всі вони мусіли збросю доводити свої права на самовизначення. Однім то право вдалося обэрэнти, — другі, менше щасливі, ще й досі не досягли до побіди.

В останньому положенню находитися і Україна. Мошенницькою методою „совітизації“ і „ново-комунізму“ більшовики завоювали містами і залізничними вузлами і нічим не замаскованим гвалтом закували в кайдани неволі людність українського села, збройною перевагою вигнали з краю єдину владу, яка повстала з народу і яку міг змінити лише народ український.

І от вони знову повертають до життя навіть стару термінольгію. Мятежники, бунтівники, повстанці.

То так Чічерін називає уряд Петлюри. Рація на боці Чічеріна!

Петлюра тепер провідник повстанців. Він сковався на не завжди гостинній для нього польській землі, перетерпів тут цілий ряд поневірки, але витривало позостав при прапорі Самостійної України, скучив при собі повстанчий рух і готовить збройну боротьбу з напасниками.

I як почесною для поляків була згірдлиця в устах царських посіпак назва мятежників, так само честю вона є і для українців. Гордістю напоює вона український народ, який постійно повстає проти напасників.

Більшовики називають їх повстанцями. Добре, що вони признались відносно істнування повстань на Україні. Де істнє повстання, там є гвалт і національні утиски. Де істнє повстання — там є й напасники.

Напасником є й совітський уряд на Україні. Він вимагає від Польщі, щоб вона визнала Його. Він не допускає навіть думки про участь українських повстанців — уживаємо того совітського окреслення — на мирній конференції в Ризі.

Що зробить Польща?

Чи так, як то колись робили європейські держави відносно польських повстанців, байдужністю оточить справу українських повстанців, чи перед усіма народами світа і перед міжнародним пролетаріатом виявить істнування совітського нападу і українського повстання проти нього.

Одно ясно: боротьба неросійських народів за свою самостійність не скінчиться.

Не скінчиться і навіть не перерветься, а українська справа стає в низці тих завдань, які в процесі визвольної національної боротьби відограють найбільшу роль“.

Геройська смерть хорунжого Назарчука.

Монастирище, 2/9. В бою під Коропцем погиб смертю хоробрих хорунжий Назарчук. Він із своєю півсотнею одбивався до останньої кулі, і коли на нього накинулися більшовики, у нього вистарчило мужності вбити ще рукопаш двох червоноармійців прикладом, після чого він був схоплений живий озвірілими більшовиками. На другий день, при поверненню позиції, його знайдено ограбованого і забитого під кущем, де його ледве можна було пізнати. На тілі лицаря знайдено 47 ран.

Селяне переказують, що його мучили 4 години. Отак кладуть наші герої своє життя за щастя Рідного Краю.

„Укр. Сл“.

Похорон полковника Хміленка.

Станіславів.

6-ого вересня цього року в Станіславові поховано забитого в бою з більшовиками 4-ого вересня під Галичем командира Дорошенківського Богданівського куреня, полковника Гриця Хміленка. Покійний загинув на 27 році життя. За труною покійного, окрім почесної варти, слідовоюло дві сотні Юнацької Школи, генерал Омельянович-Павленко, закордонні представники при Українській Армії та чини Штабу.

На могилу покладено багато вінків. Штабний священик сказав чулу промову, яку закінчив такими словами:

„Одна шалена куля — і не стало Гриця. Засмутились його карі очі!“

Події на Вкраїні.

В останніх числах серпня до штабу Головної Команди Українських військ прибуло ріжночасно декілька людей з України. Всі вони одноголосно оповідають про тяжке життя в окупованій більшовиками нашій Батьківщині і про те, що там чекають нас. Ось що росказують вони.

Перебуваючи в Жмеринці в початку серпня, вони бачили, що через Жмеринку проходило піхотою багато війська з боку Одеси на польський фронт, а 15 серпня з боку Проксурова через Жмеринку в напрямку Одеси пройшло 15 ешелонів з кіннотою. Ешелони йшли дуже хутким темпом. В Жмеринці стоять Штаб 14-ої совітської армії, при котрому є суворі „Чрезвичайки“ і „Ревтрибунал“, що розстріляли багато українських старшин, які не звились на мобілізацію. Більшовики випустили відозву до старшин, щоб вони, не дивлячись на те, в якій армії і в кого служили, звились на совітську службу; хто явиться, тому все буде прощено, а всіх, хто не явиться — будуть вважати за свідомих ворогів союзницької влади, і вони підлягатимуть розстрілу.

Життя на Вкраїні напружене. Страшенна дорожнеча. В містах недостача харчів. Селянство їх не вивозить, бо не хоче приймати совітських грошей. З другого боку через реквізіції та учит усіх харчових продуктів, кожний селянин старається, як можна краще, сковати їх і нікому нічого не показувати.

Комуністи беруть на учит усе, починаючи від самої маловажної речі до великої. Всі харчові продукти, від курячого яйця до хліба й худоби, переписані. Селянство обложене великими податками, напр., кожний господар повинен дати з кожної курки на тиждень 4 яйця, від корови майже все молоко, собі господиня може залишити не більш, як 4 шклянки на день. Між іншим, як теля випускає молоко у корови, то господиня повинна купити та внести свою частину, а інакше пахне знайомством з „Чрезвичайкою“. Від кожного дорослого чоловіка береться по одній парі білизни для армії, зожної десятини по 4 пуди збіжа. Кожне село повинно дати також і відповідну кількість худоби. Так напр., з м. Лебедине, Звенигородського повіту комуністи затребували 400 голів ріжного скота. Коли яке село не захотіло б виконати наряда, то забирають все оружною силою. Збір цей виконують особливі комісії. В одному селі на Уманщині таку комісію з карательним відділом селяне обезброяли. Всіх цих добродіїв позважували, селяне взяли ціпі і кожен

повинен був помолотити звязаних, приготувуючи: „Зперва помолочу комуністів, а потім вже хліб“.

До цього треба додати, що ніхто не має права продати не тільки вола, а навіть і курки. Як вона здохне, то господиня мусить нести її до комісара і показати. Зарізати для себе курку, качку чи кабана господар не має права, а мусить тільки добре годувати на користь комуни.

(Далі буде)

K.

Театр „Просвіти“ в Ланцуті.

Восьма година вечору. Море козацьких голів. На сцені висока фігура промовця. Повні стального дзвону слова малюють образи з національної історії.

Сумний шелест білих берез, що поросли на розваленіх мурах палаців - великанів, їх слізи й зітхання по славній бувальщині... Заросші в землю гармати сивої старини... Заквітчаний зеленим очеретом і крином ставок, в середину якого дивляться високі гори... Небесний екстаз на чолі й лиці святих в розвалинах старинного монастиря; їх туга за величними релігійними піснями, що підносили їхнього духа туди, куди дивився похилений тепер на бік хрест. І шум зелених берез на високих мурах оповідає тугу по славній минувшині... Чарівний килим широких степів, що радується веселому високому сонцю. Високі могили, свідки мук і слави, тужать, що нащадки лицарів не чують, не розуміють їх таємних, тихих — тихих слів. Жовтий ліс соняшників, біле море пахучої гречки, покраплені синіми васильками хвилі високого жита встають перед очима...

Скінчив промовець. Забреніли живі струни оркестра. Хвилі чорного моря загомоніли, заспівали славу лицарям. Біла піна розбитих хвиль у крутих берегів... Ніжний загадковий шум Ненаситця - порога і таємна сага, которую він безперestанно шепче. Здалека - здалека, з просторів вільних степів, видно його сиву бороду. Камяні баби Надніпрянських степів силкуються щось сказати...

Іде „Наталка-Полтавка“.

Високі тополі, веселі гаї, за якими ховаються біленькі хати полтавських хуторів, поетичне життя парубоцтва і дівчат, вогонь і щирість молодого серця; своєрідні світогляди возних і виборних, їх сантиментальність і простота. Встає надприродно чудова, з тонкого ефіру виткана постать поета, що вложила в уста героїв пісню:

Де згода в сімействі,
Де мир і тишина, —
Щасливії там люде,
Блаженна сторона“.

Сцена, як той острів баєчних сірен, претворюється в неземної краси картину; душа не хоче миритися з байдужою завісою...

Біс! біс! біс...

Хорунжий Д. Ратушняк.

Р О З В А Г А.

ЗАГАДКА.

До Денікінської неволі попались одного разу три петлюрівці і три більшовики, а по коротким часі втікли, й трапилось таке диво, що довелось їм мандрувати по одній дорозі і переплисти широчезну ріку.

Найшли вони тільки один човен, що в нього вміщувалось найбільше два чоловіка. Заключили вони перемиря, та один другому все-таки не довіряв. Петлюрівці вже в великий політиці пере-коналися, що більшовикам ніколи вірити не можна. Поставили вони більшовикам ультімат: або згодиться, невіро, на наш спосіб переправки, або ідіть собі до біса.

Більшовики не знали дороги, та й селян здорово боялись (хоч і перед петлюрівцями шкіра трусила) — мусили згодитись.

Петлюрівський спосіб був такий, щоби під час перевозу на обох берегах не вийшло двох більшовиків на одного петлюрівця.

Як це вони зробили?

Грошовий звіт ланцутського Т-ва „Просвіта“ за липень і серпень.

Прибуток.

I.

Членського внеску.

Поступило:	10 липня	3160	марок.
21	"	2755	"
2	серпня	7051	"
4	"	1445	"
5	"	1031	"
25	серпня		
дарунок ст. Винниченко		80	"
Всього:		15492	марок.

II.

Від продажі квитків на вистави.

3	серпня	1400	марок.
8	"	3165	"
10	"	1515	"
15	"	3705	"
22	"	5018	"
25	"	3045	"
Всього:		17948	марок.

III.

Від продажі карток.

Відсотки		12	марок.
За продані 11 примірників			
„Син України“		55	"
За продані 30 карток		90	"

Всього: 157 марок.

Разом:

15492	марок.
17948	"
157	"
33597	марок.

Видатки.

На бібліотеку—читальню	9536	марок.
На театр	16003	"
Всього:	25537	марок.

Прибутку	33597	марок.
Видатків	25536	"
Каса:	8058	марок.

Секретар „Просвіти“ хор. Габіт.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я.

Старшини, урядовці, інженери, техніки, що служили в автомобільних і радіо-телеграфних частинах і зайняті тепер обов'язками не по своїй спеціальності, від яких можуть бути по згоді начальства відкомандовані, або вільні зараз цілком від служби й бажають бути призначенні на посади по спеціальності — волять безпосереднє повідомити про себе Канцелярію Військово-Технічної Управи при Д. Армії.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я.

Запрошується Охотники українці на службу в автомобільних і радіо-телеграфних відділах Українських: механіки, шоferи й ріжні майстри по металу, Радіо-Телеграфисти та Електро-Механіки.

Зголосуватися: до Військово-Технічної Управи при Дісвій Армії; м. Львів, вул. Коперника 21 (відділ Штабу Українського); м. Ланцут, Збрізна Українська Станіця, і м. Варшава, Довга 29, отель Польський, Організаційний відділ Української Військової Місії.—

Жертві на памятник українцям, помершим у Ланцуті, надсилайте на адресу редакції „Сина України“ або Начальника Українських Запасових Формацій, м. Ланцут.

Читайте „Сина України“!

Читайте і другим давайте!